

Elementy psychologii i socjologii

Opiekun Medyczny

Klasa I semestr II
Zajęcia 23.05.2020

Agnieszka Aloksa

Grupa społeczna

to **zbiór** co najmniej 3 osób, którego członkowie współdziałają w celu zaspokajania własnych potrzeb, charakteryzujący się trwałą strukturą i względnie jednolitym systemem norm i wartości.

Cechy grupy społecznej

- interakcje – wzajemne oddziaływania , które m.in. pobudzają aktywność grupy pomagają w osiągnięciu celu , wpływają na powstawanie na stan emocji i stosunków.
- cel grupy – to , do czego zmierzają członkowie grupy
- struktura wewnętrzna – każdy zajmuje określoną pozycję (podział pozycji i ról społecznych)
- normy grupowe – zasady postępowania (normy pochodzące z zewnątrz i tworzone w grupie)
- świadomość przynależności (wspólnoty) i poczucie odrębności .

Grupa społeczna

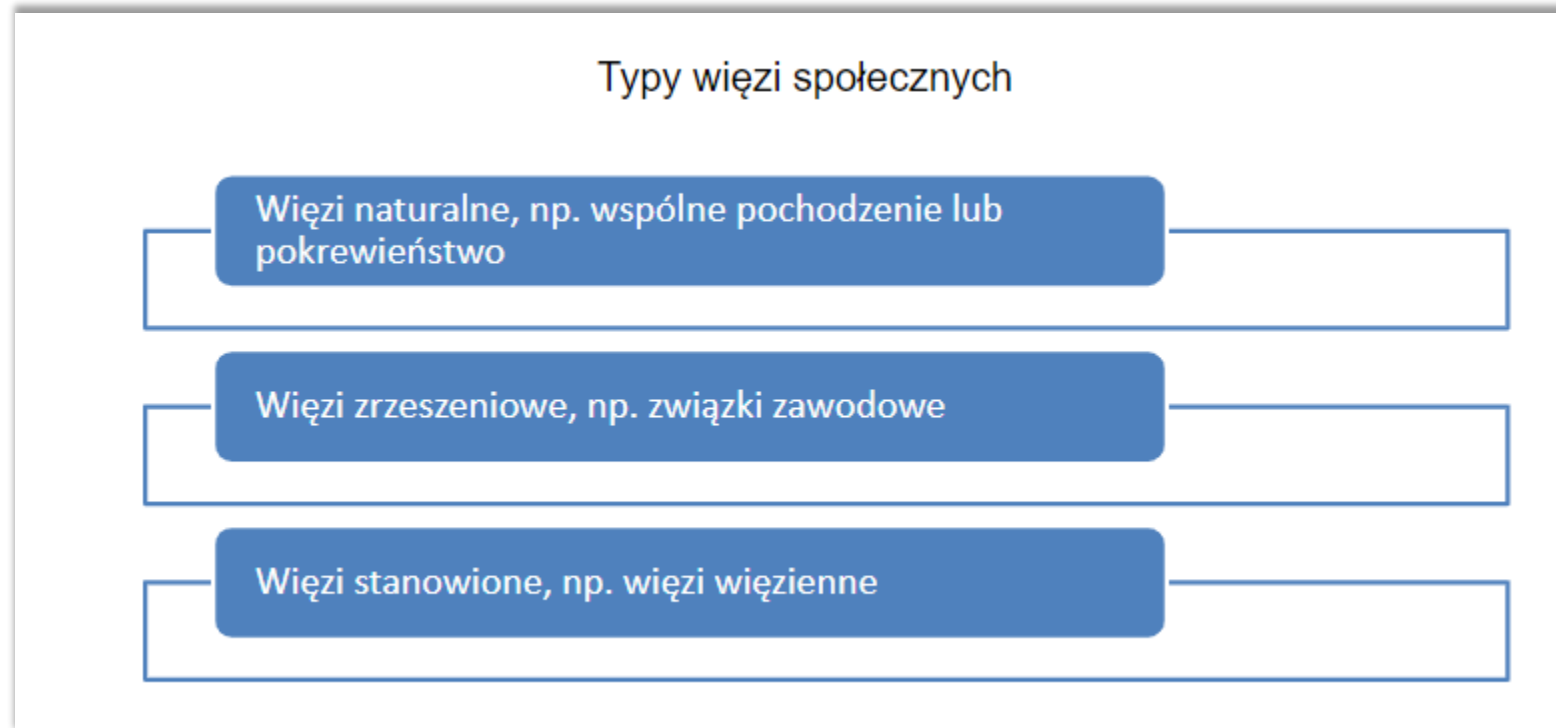
- **Cel** grupy wyznacza albo instytucja, organizacja, albo jest on wypadkową interakcji wewnątrzgrupowych. Cel powinien być jasno określony, aby członkowie grupy wiedzieli, jakie działania muszą być podjęte, aby go osiągnąć.
- Elementem łączącym członków grupy są również **normy grupowe**. Norma to akceptowana przez większość członków danej grupy zasada, określająca jakie zachowanie jest w danej grupie akceptowane lub nieakceptowane.
- **Struktura grupy** to inaczej jej organizacja wewnętrzna. Składa się na nią przede wszystkim podział pozycji i ról społecznych między członków danej grupy.
- Elementem spajającym grupę jest **poczucie wspólnoty**, które opiera się przede wszystkim na wspólnej identyfikacji członków grupy, m.in. wobec uznawania wspólnych norm i wartości.

Grupa społeczna

- Kolejnym elementem więzi jest **poczucie odrębności**. Każdą grupę charakteryzują również pewne cechy, wyróżniają ją spośród innych grup. Mogą to być wspólne wierzenia, tradycje, poglądy lub symbole, np. sztandar czy przynależność do harcerstwa.
- Człowiek może być równocześnie członkiem wielu grup społecznych. Wpływają one na jego zachowanie, postawy, system wartości oraz na procesy poznawcze. Człowiek zwykle utożsamia się z jakąś grupą, która staje się dla niego **grupą odniesienia**, np. dla dziecka jest nią rodzina, a w późniejszym okresie – m.in. grupa rówieśnicza.
- Człowiek, jako nowy członek grupy społecznej, musi poznać i nauczyć się norm w niej obowiązujących. Poznawanie odbywa się przez **mechanizm naśladownictwa**.
- Innym mechanizmem prowadzącym do poznania norm obowiązujących w grupie jest **mechanizm nagradzania i karania**.

Więzi społeczne

to relacje i zależności wiążące jednostkę z grupami społecznymi lub innymi jednostkami.

Funkcjonowanie jednostki w grupie

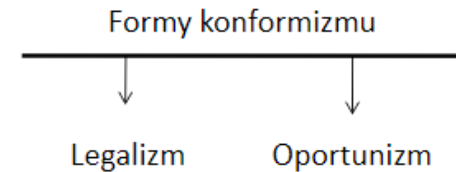
Postawa nonkonformistyczna

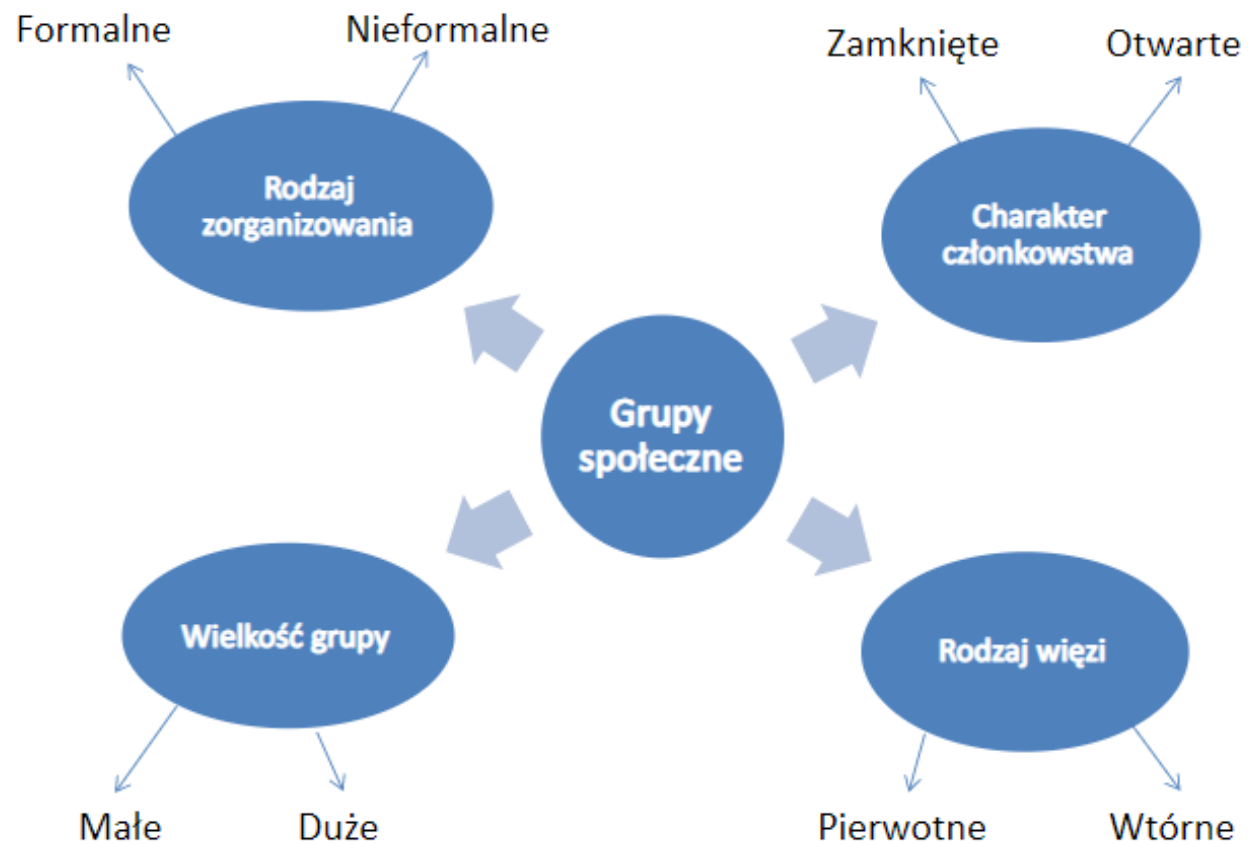
- przejawia się krytycznym stosunkiem jednostki do reguł postępowania obowiązujących w grupie oraz przedkładaniem własnego zdania nad opinie otoczenia.

Postawa konformistyczna

- polega na podporządkowaniu się jednostki normom, wartościom, Poglądom i wzorcom zachowań, które obowiązują w grupie.

Typologia grup społecznych

Rodzaje grup społecznych

Charakter podziału	Rodzaje grup	Charakterystyka grup
Typ więzi społecznej (stosunki społeczne)	Pierwotne	<p>W ich ramach istnieją więzi emocjonalne oparte na kontaktach osobistych. Grupy takie cechuje niewielka liczebność.</p> <p>Przykłady: rodziny (dodatkowy element łączący – pokrewieństwo), grupy przyjaciół.</p>
	Wtórne	<p>Przynależność do nich wynika z dobrowolnego wyboru. Cechuje je duża liczebność. Więzy oparte są na wspólnych interesach – członków łączy cel, który chcą osiągnąć.</p> <p>Przykład: partie polityczne</p>

Rodzaje grup społecznych

Charakter podziału	Rodzaje grup	Charakterystyka grup
Typ struktury społecznej (wielkość)	Małe (bezpośrednie)	<p>Charakteryzują je bezpośrednie interakcje między członkami. Łączy ich cel, do którego dąży grupa, oraz normy obowiązujące jej członków.</p> <p>Przykłady: grupy przyjaciół, koła zainteresowań.</p>
	Duże	<p>Charakteryzują je minimalne kontakty bezpośrednie lub ich brak, gdyż duża liczebność uniemożliwia nawiązywanie bezpośrednich stosunków pomiędzy ich członkami.</p> <p>Przykłady: narody, grupy wyznaniowe.</p>

Rodzaje grup społecznych

Charakter podziału	Rodzaje grup	Charakterystyka grup
Sposób uzyskiwania członkostwa	Ekskluzywne (zamknięte)	Stosują ściśle określone kryteria dotyczące przyjęcia, np. urodzenie, status majątkowy. Przykłady: kluby biznesmenów, związki rodzin arystokratycznych.
	Inkluzywne (otwarte)	Są dostępne dla wszystkich chętnych. Przykład: koła wędkarskie.
Stopień trwałości więzi	Krótkotrwałe	Istnieją tak długo, jak długo trwa tworzące je wydarzenie. Przykłady: publiczność w teatrze, kinie, kibice.
	Długotrwałe	Istnieją dłużej niż ludzkie życie. Przykład: narody.

Struktury grupowe

- **Grupa społeczna** by istnieć i efektywnie działać, musi wytworzyć strukturę grupową, na którą składa się zestaw pozycji i powiązanych z nimi ról społecznych.
- **Pozycja społeczna**, to zbiór uprawnień i obowiązków, które wg grupy przysługują jednostce, ale także miejsce w hierarchii grupowej.
- Do każdej pozycji przypisana jest określona rola społeczna. **Rola społeczna** to rodzaj, zakres i wzory czynności, jakie jednostka wykonuje w grupie. Jest to również zespół oczekiwań dotyczących pożądanego zachowania jednostki w konkretnych sytuacjach.
- Człowiek może jednocześnie pełnić wiele ról społecznych, np. dziecka, ucznia, kolegi, harcerza.
- **Status społeczny** to pewna społeczna wartość, przypisana do konkretnej pozycji i roli społecznej. Jest to wielkość prestiżu i autorytetu, jaki dana jednostka posiada, np. od policjanta oczekuje się określonego zachowania w określonej sytuacji.

Struktury wewnątrzgrupowe

- **Struktura władzy** jest rozumiana jako więź łącząca osoby zajmujące określone pozycje w grupie.
- Człowiek ulega osobie mającej nad nim władzę, z powodów m.in.:
 - przestrzega norm społecznych wpajanych od dzieciństwa np. słucha starszych,
 - osoba, która przewodniczy grupie, może nagradzać i karać.

Struktury wewnątrzgrupowe

- W każdej grupie istnieje określona **struktura atrakcyjności interpersonalnej**, ukazująca, które osoby są jej bliskie, a które unikają siebie. Stopień atrakcyjności interpersonalnej uzależniony jest od zgodności postaw, opinii, cech charakteru, wyglądu, itp.
- W grupie wyróżnia się również **strukturę komunikowania**, która polega na tym, że od pozycji członków w grupie zależy dostęp do informacji, oraz **strukturę awansu** – pozycje członków grupy wyznaczają możliwości objęcia wyższych pozycji w grupie.

Struktury wewnątrzgrupowe

W grupach społecznych wyróżnić można 3 typy struktur społecznych:

Struktura socjometryczna określa wzajemne postawy jednostek względem siebie, przede wszystkim więzi emocjonalne, które spajają grupę. Struktura ta kształtuje się pod wpływem indywidualnych potrzeb afiliacyjnych jednostek.

Struktura komunikacji odnosi się do sieci wzajemnych interakcji w grupie, co jest istotne ze względu na szybkość przepływu informacji przy realizowaniu przez grupę celów.

Struktura przywództwa określa relacje poddaństwa i dostęp do władzy jednostek znajdujących się w grupie. Ze względu na styl kierowania grupą jednostki mogą mieć większy lub mniejszy wpływ na podejmowane decyzje. W przypadku tej struktury istotne jest zarówno przywództwo formalne w grupie, jak i istnienie przywództwa nieformalnego.

Konformizm

- To postawa i zachowanie jednostki, polegające na ścisłym podporządkowaniu się normom, systemom wartości, wzorcom zachowań i myślenia oraz powszechnie przyjętym poglądom obowiązującym w danej grupie społecznej.
- Konformizm oznacza również zmianę opinii lub zachowania człowieka pod naciskiem innych.
- Na zachowania konformistyczne wpływają cechy grupy, która wywiera w ten sposób nacisk na jednostkę.

Konformizm

Człowiek zachowuje się konformistycznie również z powodów:

1. Oczekuje nagrody lub chce uniknąć kary – **jest to uleganie**.
2. Chce się upodobnić do innej osoby lub grupy – **jest to identyfikacja**.
3. Przyjmuje za własne normy, wartości, postawy i poglądy obowiązujące w grupie lub charakteryzujące inną osobę – co nazywa się **internalizacją**, czy **uwewnętrznieniem**.

Konformizm

- Na zachowania konformistyczne przede wszystkim ma wpływ ukształtowana w toku socjalizacji osobowość jednostki, lecz również typ relacji społecznych, w których jednostka uczestniczy, struktura grupy, istniejący w niej system aksjonormatywny czy rodzaj zadania które realizuje jednostka w grupie, sposób sankcjonowania działań czy formy kontroli społecznej.
- Na jednostkę jest wywierana silniejsza presja wobec zachowań konformistycznych w grupach, które próbują kontrolować większą część jej życia, w szczególności są to wymieniane przez Ervinga Goffmana instytucje totalne.
- Osobowości autorytarne i związane z nimi zachowania konformistyczne występują częściej w społeczeństwach, w których dominuje władza totalitarna, w **społeczeństwach demokratycznych** częściej tolerowane są odstępstwa od konformizmu.

Sposoby kierowania grupą

Autokratyczny

- Przywódca podejmuje decyzje sam, bez konsultacji z członkami grupy
- wyraźny podział na rządzących i rządzonych

Demokratyczny

- Przywódca jest „pierwszym wśród równych” – liczy się ze zdaniem członków grupy, którzy uczestniczą w podejmowaniu decyzji
- członkowie mają dużą samodzielność

Liberalny

- Przywódca bardzo rzadko ingeruje w prace grupy – jego rola ogranicza się do sugestii
- członkowie mają całkowitą swobodę w podejmowaniu decyzji